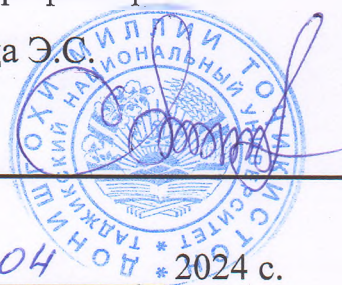

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи миллии

Тоҷикистон, профессор

Насриддинзода Э.С.

« 25 » 04 * 2024 с.

ХУЛОСАИ ДОНИШГОҶИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Диссертатсияи Муродова Парвина Бобочоновна дар мавзуи «Таҳлили муқоисавии вожа-истилоҳоти ҳарбӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ (дар заминаи фарҳангҳои тафсирий)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, типологӣ ва қиёсӣ дар кафедраи умумидонишгоҳии забони англисии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба анҷом расидааст.

Муродова Парвина Бобочоновна соли 2013 факултети романӣ-германи Донишқадаи забонҳои Тоҷикистон ба номи С. Улуғзодаро аз рӯи ихтисоси “тарҷумони забони англисӣ” хатм кардааст. Солҳои 2014-2015 ба ҳайси муаллимаи забони англисӣ дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №77-и ш. Душанбе фаъолият кардааст. Аз соли 2016 то ҳол дар кафедраи умумидонишгоҳии забони англисии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба ҳайси ассистенти кафедраи фаъолият намуда истодааст.

Роҳбари илмӣ Муродова Парвина Бобочоновна доктори илми филология, профессори кафедраи забони тоҷикӣ ва усули таълими забон ва адабиёти тоҷики Донишгоҳи миллии Тоҷикистон **Тӯраҳасанов Қодиркул Шодиқулович** мебошад.

Мавзуи диссертатсия дар ҷаласаи Шурои олимони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 27 апрели соли 2017, таҳти №10 тасдиқ гардидааст.

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба диссертант Муродова Парвина Бобочоновна 02-юми сентябри соли 2023 дар мавриди супоридани имтиҳонҳои номзадӣ маълумотнома додааст.

Аз баррасии диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Диссертатсияи Муродова Парвина Бобочоновна дар мавзуи «Таҳлили муқоисавии вожа-истилоҳоти ҳарбӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ (дар заминаи фарҳангҳои тафсирий)» таҳқиқи комилу анҷомёфтаи илмӣ, ки дорои аҳаммияти назарӣ амалӣ ва навгонии илмӣ мебошад. Муаллиф пажӯҳиши пурдомана ва муфассали илмиро анҷом додаст, ки он дар сатҳи хуби илмӣ

таҳия гардидааст. Рисола бо масъалагузори чиддии илмӣ, диди тоза ва масъалагузориҳои дақиқ сурат гирифтааст. Муаллиф масоили муайяни илмиро бонизом ва дар сатҳи лозимии илмӣ ҳаллуфасл намудааст. Таҳқиқи мазкур дорои аҳаммияти муҳимми назариявӣ ва амалӣ мебошад.

Омӯзиши усулҳои калимасозӣ аз ҷумлаи вазифаҳои муҳимми илми забоншиносӣ ба шумор меравад. Омӯзиш ва баррасии вазифаҳои воситаҳои калимасозӣ аз аҳаммияти махсус бархурдор аст, зеро аз рӯи онҳо усулҳои калимасозӣ муайян карда мешаванд. Бояд гуфт, ки таҳлили бисёрҷонибаи монографӣ ва системавӣю комплекси вожа-истилоҳоти ҷарбӣ, масъалаҳои калимасозӣ ва иқтидори калимасозии вожа-истилоҳоти ҷарбӣ аз лиҳози муқоисавӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ қаблан ба миён наомадааст. Аз ин нигоҳ диссертатсияи мазкур таҳқиқи муҳим арзёбӣ мегардад. Дар он усулҳои калимасозии вожа-истилоҳоти ҷарбӣ аз лиҳози муқоисавӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Мавзуи диссертатсия ба доираи мавзӯ ва масъалаҳои таҳқиқие, ки дар **шиносномаи ихтисоси илмии 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, типологӣ ва қиёсӣ** нишон дода шудаанд, қомилан мувофиқат мекунад. Муҳтавои диссертатсия ва натиҷаҳои он ба мавзуи таҳқиқӣ иртиботи ногусастанӣ дорад.

Мақсади таҳқиқ бо роҳи таҳлили муқоисавӣ мавриди омӯзиш қарор додани шарҳу тавзеҳи лексикографии истилоҳоти ҷарбӣ дар луғатномаҳои муносири тафсирии забони англисӣ ва тоҷикӣ мебошад.

Барои расидан ба ҳадафҳо муаллифи диссертатсия дар назди худ чунин **вазифаҳо** гузоштааст:

- таҳқиқи заминаҳои назарии омӯзиши муқоисавии шарҳу тавзеҳи лексикографии истилоҳоти ҷарбӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ;
- дақиқу равшан намудани мафҳуми “истилоҳ”, “истилоҳшиносӣ” ва “низомии истилоҳот” дар забоншиносӣ;
- муайян намудани таърихи пайдоиш ва ташаккули истилоҳоти ҷарбӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ;
- аниқу дақиқ намудани вижагиҳои сохтории истилоҳоти ҷарбӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ: а) роҳу воситаҳои истилоҳсозии ҷарбӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ; б) усулҳои асосии ибора-истилоҳсозӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ;
- вижагиҳои маъноии истилоҳоти ҷарбӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ;
- таснифи маъноии истилоҳоти ҷарбӣ дар забонҳои таҳқиқшаванда;
- таъйин намудани раванди истилоҳоти иқтибосӣ ва тарҷумаи истилоҳоти ҷарбӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ;
- таҳлил ва таҳқиқи луғатномаҳо ва фарҳангномаҳои истилоҳоти ҷарбӣ дар забонҳои тоҷикиву англисӣ;
- возеҳу равшан нишон додани нақши истилоҳоти байналмилалӣ ҷарбӣ дар ташаккули таркиби луғавии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ;
- шарҳу тавзеҳи лексикографии истилоҳоти ҷарбӣ дар забони англисӣ;

- муайян намудани вижагиҳои умумӣ ва фарқкунандаи истилоҳоти ҳарбӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ.

Ба сифати мавод ва ё **сарчашмаи таҳқиқ** фарҳангномаҳои тафсирии забони тоҷикӣ, фарҳангномаҳои тафсирии забони англисӣ, ҳамчунин, фарҳангномаҳои дузабонаи англисӣ ва тоҷикиву англисӣ истифода шудаанд.

Муаллифи диссертатсия дар чараёни баррасии масъалаҳои ба мавзӯи таҳқиқ рабтдошта аз асарҳои илмию назариявии олимони забоншиносии шинохтаи ватанию хориҷӣ истифода намудааст.

Асосҳои назариявӣ ва методологии диссертатсияро асарҳои бунёдии забоншиносони ватанӣ ва хориҷӣ ташкил медиҳад, ки ба ин осори забоншиносони хориҷӣ, аз ҷумла В.В. Виноградов, В.С. Расторгуева, А.А. Реформатский, С.Д. Лотте, В.П. Даниленко, ҳамчунин, забоншиносони тоҷик, аз ҷумла Д. Саймиддинов, С. Назарзода, С. Сулаймонов, П. Ҷамшедов, Ш. Рустамов, Р. Ғаффоров, А. Мирзоев, Х. Шанбезода, А. Мамадназаров, С. Ҷоматов, Ҳ. Саидов ва дигар муҳаққиқоне, ки ба масъалаҳои муқоисавӣ-типологии омӯзиши ин забонҳо дахл намудаанд, ташкил додааст.

Навгониҳои илмӣ таҳқиқ, пеш аз ҳама, дар он зоҳир мегардад, ки дар забоншиносии муқоисавӣ бори нахуст шарҳу тавзеҳи лексикографии истилоҳоти ҳарбӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ дар асоси маводи луғатномаҳои муносири тафсирии забонҳои тоҷикиву англисӣ, тавсифи сохторӣ-истилоҳсозӣ ва маъноии истилоҳоти соҳаи ҳарбӣ дар забонҳои муқоисашаванда таҳқиқ мегардад. Дар баробари ин, роҳу воситаҳои истилоҳсозии истилоҳоти ҳарбӣ ва, ҳамчунин, аввалин маротиба бо усули решашиносӣ истилоҳоти ҳарбӣ дар забонҳои мавриди муқоиса дақиқу равшан таҳлилу баррасӣ гардидааст.

Диссертатсияи номзоди Муродова Парвина Бобочонова аз ҷанҷи аҳаммияти вижа дошта, **аҳаммияти назариявӣ амалиаш** дар он зоҳир мегардад, ки тавсияҳои амалии онро метавон барои таҳияи фарҳангҳои соҳавӣ, решашиносӣ ва дузабонаи тоҷикӣ, ҳамчунин, тартиб додани луғатномаи вожаҳои истилоҳоти ҳарбӣ истифода кард.

Муҳтавои таҳқиқ ва мундариҷаи асосии диссертатсияи Муродова Парвина Бобочонова дар 10 мақолаи муаллиф, ки аз миёни онҳо 7 мақола дар маҷаллаҳои тақризишавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 3 мақола дар маҷмуаи маърузаҳои гузоришҳои конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ нашр шудаанд, инъикос ёфта, теъдод ва муҳтавои онҳо ба талаботи таълиф ва таҳияи автореферат ва диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илм мувофиқ мебошад.

Мақолаҳои банаҳраида ба мавзӯи таҳқиқ иртиботи бевосита дошта, муҳтавои асосии диссертатсия ва авторефератро инъикос менамоянд. Рӯйхати мақолаҳои нашрнамуаи муҳаққиқ чунин аст:

I. Таълифоти муаллиф дар мачаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон:

[1-М] Муродова, П.Б. Фарқият ва монандии исмҳои ҷинс ва хос дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / П.Б. Муродова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ, 2018. – № 1. – С. 76-80.

[2-М] Муродова, П.Б. Роҳҳои калимасозии аффиксӣ ва калкақунонӣ ба забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / П.Б. Муродова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ, 2018. – №5, – С.85-88.

[3-М] Муродова, П.Б. Баъзе хусусиятҳои луғавии калимаҳои байналмилалӣ ба забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / П.Б. Муродова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ, 2018. – №4 – С. 38-42.

[4-М] Муродова, П.Б. Исм дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / П.Б. Муродова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ, 2018. – № 2. – С.97-101.

[5-М] Муродова, П.Б. Усули суффиксионии ташаккули калимаҳои байналмилалӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / П.Б. Муродова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ, 2018. – № 5. – С.37-40.

[6-М] Муродова, П.Б. Вожаҳои байналмилалӣ ҳамчун падидаи забонӣ / П.Б. Муродова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ, 2020. – №5. – С.128-133.

[7-М] Муродова, П.Б. Усули аффиксии калимасозӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ, 2022. – №7. – С.80-87.

II. Мақолаҳои муаллиф дар маҷмуаҳо ва нашрияҳои дигари илмӣ:

[8-М] Муродова, П.Б. Хусусиятҳои умумӣ ва фарқкунандаи исм дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-назариявии “Масъалаҳои мубрами истилоҳотшиносӣ дар забонҳои гуногунсохтор”. – Душанбе, 2017. – С.142-145.

[9-М] Муродова, П.Б. Способы аффиксальных словообразований в таджикском и английском языках // Маводҳои илмӣ мизи гирди ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи “Масъалаҳои актуалии забоншиносии муқоисавӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ”. – Душанбе, 2018. – С.141-145.

[10-М] Муродова, П.Б. Интернациональная лексика как лингвистическое явление. [Текст] / П.Б. Муродова // Сборник статей научно-теоретической конференции “Современные методы изучения русского языка и литературы в условиях многокультурья”. – Душанбе: ТГИЯ имени С.Ўлутзода, 2021. – С. 80-85

Мавзӯи таҳқиқшаванда ба самти таҳқиқи илмӣ кафедраи умумидонишгоҳии забони англисии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон робитаи бевосита дорад.

Саҳми шахсии доктараи дараҷаи илмӣ аз он иборат аст, ки дар заминаи омӯзишпу таҳлили асарҳои назариявии донишмандони ватанию хориҷӣ асосҳои назариявӣ амалии мавзӯи таҳқиқи диссертатсиониро мушаххас намуда, маводи осори таҳқиқшавандаро дар заминаи усулҳои муосири забоншиносӣ баррасӣ намудааст.

Кафедраи умумидонишгоҳии забони англисии ДМТ ва кафедраи таърихи забон ва типологияи факултети филологияи ДМТ диссертатсияи унвонҷӯ Муродова Парвина Бобоҷоновнаро дар мавзӯи «**Таҳлили муқоисавии вожа-истилоҳоти ҳарбӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ (дар заминаи фарҳангҳои тафсирий)**» қори анҷомёфтаи илмӣ ва муҳим меҳисобад, ки дар сатҳи хуби илмию таҳқиқӣ таълиф шуда, ба талаботи корҳои илмӣ-таҳқиқӣ ҷавобгӯст. Дар ин замина, диссертатсияи мазкур ба зинаҳои баъдӣ ва ҳимоя аз рӯйи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, типологӣ ва қиёсӣ барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ тавсия мешавад.

Хулоса дар ҷаласаи муштаракӣ кафедраи умумидонишгоҳии забони англисӣ ва кафедраи таърихи забон ва типология қабул гардид.

Дар ҷаласа иштирок дошт: 14 нафар.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарafdор» – 14 нафар, «зид» – нест, «бетараф» – нест. Қарори №10 аз 20.04.2024.

Мудири кафедраи умумидонишгоҳии забони англисии ДМТ, н.и.ф.

Раҳимов М.С.

Мудири кафедраи таърихи забон ва типологияи ДМТ, н.и.ф.

Камолзода Х.М.

Имзоҳои М.С. Раҳимов ва Х.М. Камолзодаро тасдиқ мекунам / сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Тавқиев Э.Ш.

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17.
Телефон: (+992-37) 221-62-25; факс: 227-15-10.
E-mail: info@tnu.tj